

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის

KA060149830307417

ბრძანება Nი-167

ქ. თბილისი

03 / აპრილი / 2017 წ.

სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ლაჯანურჰესისა და „წყალტუბო 220“-ს ქვესადგურის დამაკავშირებელი არსებული 220 კვიანი ეგხ „დერჩი“-ს N74 საყრდენიდან 220/110/10 კვიანი ქვესადგურ „წყალტუბო“-ს შორის 220 კვიანი ელექტროგადამცემი ხაზის „დერჩი“-ს მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის დამტკიცების შესახებ

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ლ“ ქვეპუნქტისა და ამავე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. დამტკიცდეს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №16; 31.03.2017 საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს, სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილ, „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ლაჯანურჰესისა და „წყალტუბო 220“-ს ქვესადგურის დამაკავშირებელი არსებული 220 კვიანი ეგხ „დერჩი“-ს N74 საყრდენიდან 220/110/10კვიანი ქვესადგურ „წყალტუბო“-ს შორის 220 კვიანი ელექტროგადამცემი ხაზის „დერჩი“-ს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის შესახებ.
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-მ საქმიანობა განახორციელოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის შესაბამისად და უზრუნველყოს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (№ 16; 31.03.2017) გათვალისწინებული პირობების შესრულება;
4. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს;
5. ბრძანება ძალაში შევიდეს სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
6. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში- საქართველოს მთავრობაში (თბილისი, ინგოროყვას ქუჩა N7) ან თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო

MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუასქ. 6ა, ტელ: 272-72-00, 272-72-20 ფაქსი: 272-72-37

ეკოლოგიური ექსპერტიზის

დასკვნა პროექტზე

№16

31 მარტი 2017 წ

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება - წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ლაჯანურჰესისა და „წყალტუბო 220“-ს ქვესადგურის დამაკავშირებელი არსებული 220 კვ-იანი ეგხ „დერჩი“-ს N74 საყრდენიდან 220/110/10 კვ-იანი ქვესადგურ „წყალტუბო“-ს შორის 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზის „დერჩი“-ს მშენებლობა და ექსპლუატაცია;
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი - სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“;
3. საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობა - წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი - 17.03.2017წ;
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ - ფონდის „მსოფლიო გამოცდილება საქართველოსთვის“

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ, წარმოდგენილია, სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ლაჯანურჰესისა და „წყალტუბო 220“-ს ქვესადგურის დამაკავშირებელი არსებული 220 კვ-იანი ეგზ „დერჩი“-ს N74 საყრდენიდან 220/110/10 კვ-იანი ქვესადგურ „წყალტუბო“-ს შორის 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზის „დერჩი“-ს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.

წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ლაჯანურჰესისა და „წყალტუბო 220“-ს ქვესადგურის დამაკავშირებელი არსებული 220 კვ-იანი ეგზ „დერჩი“-ს N74 საყრდენიდან 220/110/10 კვ-იანი ქვესადგურ „წყალტუბო“-ს შორის 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზის „დერჩი“-ს მშენებლობის პროექტი (შემდგომში 220 კვ ეგზ „დერჩი“-ს პროექტი), ხორციელდება საქართველოს მთავრობასთან 2015 წლის 26 მარტის სხდომაზე შეთანხმებული და საქართველოს ენერჯეტიკის მინისტრის 2015 წლის 8 აპრილის #39 ბრძანებით დამტკიცებული „გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმი“-ს ფარგლებში.

ფიქსირებული სქემის მიხედვით 220 კვ ეგზ „დერჩი“ აკავშირებს ქს „წყალტუბო-220“-ს ლაჯანურჰესთან. ეგზ-ს მთლიან ტრასაზე განლაგებულია 162 ც. საყრდენი. ქს „წყალტუბო-220“-დან №55 საყრდენის ჩათვლით დამონტაჟებულია ორჯაჭვა საყრდენები (მარჯვენა მხარე უკავია ეგზ „სათაფლია“-ს, ხოლო №55 საყრდენიდან ლაჯანურჰესამდე დამონტაჟებულია ერთჯაჭვა საყრდენები).

220 კვ ეგზ „სათაფლიას“ რეაბილიტაციის პროექტის თანახმად, ქვესადგურ „წყალტუბო 220“-სა და ქვესადგურ „ქუთაისი 220“-ს შორის კავშირი განხორციელდება ორჯაჭვიანი 220 კვ. ეგზ-ით (შემდგომში იწოდება „სათაფლია 1-2“). ეს მოხდება „სათაფლია“-ს ერთჯაჭვიანი უბნის გაორჯაჭვიანების და 220 კვ ეგზ „დერჩი-სათაფლიას“ არსებული №53 საყრდენიდან ქვესადგურ „წყალტუბომდე“ არსებული ორჯაჭვიანი უბანის მეშვეობით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით მიღებულია გადაწყვეტილება 220 კვ ეგზ „დერჩის“_თვის ქს „წყალტუბო-220“-სა და 220 კვ ეგზ „დერჩი“-ს არსებულ №74 საყრდენს შორის („სათაფლია 1-2“-სათვის გამოყენებული მონაკვეთის სანაცვლოდ) ახალი დამოუკიდებელი ტრასის მშენებლობის.

220 კვ ეგზ „დერჩი“-ს ქს „წყალტუბო-220“-სა და არსებულ №74 საყრდენს შორის მონაკვეთზე ახალი ტრასის ჯამური სიგრძე შეადგენს 17,89 კმ-ს.

220კვ ეგზ. „დერჩი“-ს საპროექტო ტრასაზე გათვალისწინებულია 60 (სამოცი) ცალი ერთჯაჭვიანი ფოლადის მოთუთიებული საყრდენების დაყენება შესაბამისი ახალი საძირკვლებით და ახალი დამიწების კონტურის მოწყობით.

ქს „წყალტუბო-220“-სა და №74 საყრდენს შორის, ახალ საპროექტო ტრასაზე სიგრძით- 17,89 კმ დამონტაჟდება AC-400/51 მარკის სადენი, შესაბამისი სახაზო არმატურითა და ახალი გირლიანდებით (გირლიანდაში მინის იზოლატორებით).

საპროექტო ეგზ. „დერჩი“-სთვის ქვესადგურ „წყალტუბო 220“-სა და არსებულ №74 საყრდენს შორის მონაკვეთზე, სიგრძით- 17,89 კმ. უნდა დამონტაჟდეს ოპტიკურ-ბოჭკოვანი (OPGW 24 SMF) კაბელი, (კაბელის სიგრძე - 19,444 კმ).

რეკონსტრუქციის შემდგომ 220 კვ ეგზ „დერჩზე“ **ჯამში იქნება 148 ც. საყრდენი** და განხორციელდება მთლიანი ეგზ-ს ხელახალი გადანომვრა ლაჯანურჰესიდან ქს „წყალტუბო-220“-ის პორტალამდე.

220 კვ ქვ/ს „წყალტუბო“-ში ეგზ „დერჩი“-თვის გათვალისწინებულია ახალი უჯრედის მოწყობა, რისთვისაც დამატებით მუშავდება საპროექტო დოკუმენტაცია. პროექტების დეპარტამენტის ქვესადგურების პროექტების განყოფილების მიერ საპროექტო ეგზ-ს სამშენებლო სამუშაოები შესაძლებელია დაიყოს ორ ეტაპად:

- მოსამზადებელი სამუშაოები – სამშენებლო მოედნებამდე მისასვლელი გზების მოწყობა-მოწესრიგება, სატრანსპორტო ოპერაციები;
- ძირითადი სამუშაოები – ქვაბულების ამოთხრა, ფუნდამენტების მოწყობა, საყრდენების აწყობა და ადგილზე დამონტაჟება (დადგმა), სადენის, მეხდამცავი გვარლისა და საყრდენების დამიწების მონტაჟი.

სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოები იწარმოებს ვახტური მეთოდით, მუშათა შემადგენლობის მინიმალური რაოდენობით. ეგზ-ს მშენებლობისას, სულ დასაქმებული იქნება 25-30 კაცი. ერთდროულად მშენებლობაზე იმუშავებს 20 ადამიანი. ეგზ-ს მშენებლობის საერთო ხანგრძლივობად განსაზღვრულია დაახლოებით 4 თვე (120 დღე).

გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით ეგზ „დერჩი“-ს ახალი უბანი მიეკუთვნება წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიას.

სამუშაოების შესრულების დროს არ არის გათვალისწინებული სამშენებლო ბანაკების მოწყობა. მშენებლობისას გამოყენებული იქნება სს „საქართველოს სახელმწიფო ენერჯისისტემის“ მფლობელობაში არსებული „წყალტუბოს“ ქვესადგურის ინფრასტრუქტურა.

საპროექტო ეგზ-ს დერეფნების უმეტეს ნაწილში საკმაოდ განვითარებულია ადგილობრივი გრუნტის გზების ინფრასტრუქტურა. ამ გზების არსებობის გათვალისწინებით სამშენებლო მოედნებამდე მისასვლელი და სამომსახურეო გზების მოწყობა-მოწესრიგება მნიშვნელოვანი მოცულობის სამუშაოებთან არ იქნება დაკავშირებული.

პროექტის მიხედვით, ანძების განთავსების მოედნებამდე მისასვლელად საერთო ჯამში გასაყვანი იქნება დაახლოებით 4-4,5 კმ-იანი ახალი გზა (გათვალისწინებულია დაახლოებით 4-5 მ სიგანის გრუნტის გზების მოწყობა).

გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით არქეოლოგიურად დაიზვერა სამოცივე საყრდენი ანძის საპროექტო პოლიგონი. ვიზუალური დათვალიერების შედეგად გამოვლინდა ოთხი არქეოლოგიურად სენსიტიური არეალი, სადაც შესაძლოა არსებობდეს არქეოლოგიური ობიექტი და მოითხოვს ე.წ. „მეორე ეტაპის“ სამუშაოებს. აღნიშნული ანძების ნომრებია №11; №43; №44; №51;

გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით მიზანშეწონილია დარჩენილ 56 ანძის სამშენებლო პოლიგონებზე მიწის სამუშაოების პროცესის პარალელურად განხორციელდეს არქეოლოგიური მონიტორინგი.

წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით არქეოლოგიური ობიექტის გამოვლენის შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ შეწყდება მიწის სამუშაოები და კანონით დადგენილ ვადაში ეცნობება შესაბამის სამსახურს.

საინჟინრო-გეოლოგიური თვალსაზრისით, ეგზ „დერჩი“-ს ახალი უბნის ანძების დაფუძნების ტრასა იმყოფება ძირითადად დამაკამყოფილებელ პირობებში, რადგან არახელსაყრელი ფიზიკურ-გეოლოგიური მოვლენები (მეწყერი, კარსტი და სხვა) არ არის გავრცელებული.

სეისმური დარაიონების მიხედვით საკვლევი ტერიტორია მთლიანად მოქცეულია 8 ბალიანი მიწისძვრების ზონაში.

საპროექტო ეგზ „დერჩი“-ს ახალი ტრასის სიგრძე 17,89 კმ-ია. იგი გადის ურთიერთ განსხვავებული გეომორფოლოგიური და გეოლოგიური პირობების მქონე ტერიტორიაზე. ხაზის დასაწყისი ანუ სამხრეთ დასავლეთი ნაწილი სოფ. ბანოჯამდე შედარებით წყნარ სუსტად დახრილ რელიეფზე გადის, ხოლო ბანოჯიდან სოფელ რიონის თავამდე გადის მთისწინეთის გორაკ-

ბორცვიან, მკვეთრად დანაწევრებული რელიეფის მქონე ტერიტორიაზე, იგი კვეთს "კარიოფის" ქედს, რიონის ხეობას და ადის სორმონი, ოჯოლა, ზარათი მაღლობებზე.

სამუშაოების წარმოება არ წარმოადგენს ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების მნიშვნელოვან წყაროს.

არსებული და პროგნოზირებული ხმაურის დონე სამშენებლო უბნის მახლობლობაში არ არის მნიშვნელოვანი. ფაქტიურად, ანძიდან 50-60მ-ის დაშორებით ხმაურის დონე დასაშვებია ყოველგვარი დამატებითი შემარბილებელი ღონისძიებების გატარების გარეშეც.

საპროექტო ეგზ-ს ტრასის აღწერის მიხედვით, საცხოვრებელ სახლებთან ყველაზე ახლოს განლაგდება N7, N8; (დაცილების უმოკლესი მანძილი 100-150მ). N12, N13 ანძები. (დაცილების უმოკლესი მანძილი 150-300 მ). N29, N30 ანძები (დაცილების უმოკლესი მანძილი 200-250 მ).

გზმ-ს ანგარიშის მიხედვით ელექტრომაგნიტური ველების გავრცელებით ადგილობრივ მოსახლეობაზე ნეგატიური ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის და ამ მხრივ რაიმე შემარბილებელი ღონისძიებების გატარების აუცილებლობა არ არსებობს.

ელექტრომაგნიტური ველების გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება შეიძლება შეფასდეს როგორც დაბალი.

საპროექტო ეგზ-ს დერეფნებში (საპროექტო ხიმიწვეების განთავსებისათვის შერჩეულ ადგილებზე) მეწყრული ან სხვა განსაკუთრებით საშიში გეოლოგიური მოვლენების განვითარების მხრივ საყურადღებო უბნები არ ფიქსირდება. შესაბამისად მშენებლობის ეტაპზე მნიშვნელოვანი საშიში გეოდინამიკური პროცესების განვითარებას ადგილი არ ექნება.

ეგზ-ს დერეფნის ზოგიერთი მონაკვეთის მიმდებარე ტერიტორიები ადგილობრივი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებს წარმოადგენს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკითხი დარეგულირდება "ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ" საქ. მთავრობის 2013 წ. დეკემბრის №424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად.

გზმ-ს ანგარიშის მიხედვით საპროექტო ტერიტორიებზე განსაკუთრებით საშიში გეოლოგიური და ჰიდროლოგიური მოვლენები მოსალოდნელი არ არის.

ეგზ-ს ექსპლუატაციის დროს ნიადაგის განადგურების და მისი ხარისხის გაუარესების რისკები მინიმალურია და ამ მხრივ მნიშვნელოვანი შემარბილებელი ღონისძიებების გატარება საჭირო არ არის. სარემონტო-პროფილაქტიკური სამუშაოების დროს ნიადაგის ხარისხზე ზემოქმედება მშენებლობის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების ანალოგიურია (დაღვრილი ნივთიერებებით დაბინძურება), თუმცა ეს ზემოქმედება გაცილებით მცირე მასშტაბის და დროში მეზღუდული იქნება.

გზმ-ს ანგარიშის მიხედვით საპროექტო ეგზ-ის მშენებლობის პროცესში მდინარეების და ხეობების აქტიურ კალაპოტებში რაიმე სამუშაოები დაგეგმილი არ არის და არც ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკებია მნიშვნელოვანი. შესაბამისად იქთიოფაუნაზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკი პრაქტიკულად არ არსებობს.

ელექტროგადამცემი ხაზები წარმოადგენს ფრინველების სიკვდილის გამომწვევ ერთ-ერთ მთავარ მიზეზს. ზემოქმედება შეიძლება გამოწვეულ იქნას ხაზებზე დაჯდომით და ელ.შოკით ან შეჯახებით.

საპროექტო ეგზ არ კვეთს დაცულ ტერიტორიას, აქედან გამომდინარე ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი.

წარმოდგენილი გზმ-ს ანგარიშის მიხედვით სავსე კვლევამ ძირითადად მიწის სამუშაოების და ანძების მშენებლობის ადგილები, ასევე მათი მომიჯნავე ტერიტორიები მოიცავს.

გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით გამოყოფილ იქნა სამი უბანი - „შესწავლილი უბნები“. უბნებად დაყოფა ლანდშაფტური თავისებურებებიდან გამომდინარე მოხდა. საკვლევ ტერიტორიის დანარჩენი ნაწილი კარგად ჩანს „შესწავლილი უბნები“-ს დაკვირვების წერტილებიდან. მცირე მონაკვეთი მეორე უბანზე (№35 და №31 ანძებს შორის) მიუდგომლობის გამო გამოუკვლეველი დარჩა. უბნები დაწვრილებითაა განხილული, გზშ-ს ანგარიშის „საკვლევ უბნები“-ს ნაწილში. პროექტის ტერიტორიის ფარგლებში მდებარეობს ზემოქმედებისადმი მეტ-ნაკლებად მგრძობიარე ადგილები და მგძნობიარე სახეობები ანგარიშში წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, განსაზღვრულია რამდენიმე მგძნობიარე ტერიტორია და სახეობა, რომელიც შესაძლებელია მნიშვნელოვნად დაზიანდეს.

- გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით მშენებლობის და ოპერირებისადმი მგრძნობიარე ეკოსისტემებია:
- ნომერ N27-სა და №37 ანძებს შორის არსებული ტყე. იგი მნიშვნელოვანი ადგილსამყოფელია მოზუდარი ფრინველებისა (მათ შორის მტაცებელი ფრინველებისათვის და ბუსნაირთათვის) და ხელფრთიანებისათვის. ხეების ნაწილი უნდა გაიჩეხოს ეგხ-სა და მისასვლელი გზების მშენებლობისას;
 - არსებული ჭარბტენიანი ტერიტორიები, რომლებიც სავარაუდოდ ტრიტონების გამრავლების ადგილს წარმოადგენს (№43 და №44 ანძებს შორის). ამ წყალსატევების დაშრობა, ან დაბინძურება წლის თბილ პერიოდში შეიძლება უარყოფითად აისახოს ამ სახეობის პოპულაციაზე.

პროექტის ზემოქმედებისადმი მგრძნობიარე სახეობები:

- აქ მოზინადრე ხელფრთიანთა 5-6 სახეობას გასამრავლებლად სჭირდება ფულურო ხეები, ნახეთქები და ნაწილობრივ ამძვრალი ქერქი ხეებზე. ტყეზე *ЛЭП* გასაყვანად საჭირო იქნება გარკვეული რაოდენობით ფულუროიანი მწიფეხნოვანი ხეების გაჩეხვა. იმ შემთხვევაში თუ ხეებს გაჩეხენ გამრავლების პერიოდში ამ სახეობათა ადგილობრივ პოპულაციებს მიადგება დიდი ზარალი; წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშის შემარბილოებელი ღონისძიებების მიხედვით აღირიცხება კანონით დაცული ფრინველთა სახეობების ბუდეები და აიკრძალება მათთან მისვლა გამრავლების პერიოდში, დაინერგება „ქანდარისებული“ ტექნიკა - სენსიტიურ ადგილებში მოეწყობა ხელოვნური ქანდარები, რინველთა შემთხვევითი შეჯახების რისკების შესამცირებლად მოხდება ეგხ-ს სენსიტიურ მონაკვეთებზე სადენების მარკირება და სხვა.
- დათვის (*Ursus arctos*) არსებობას ადასტურებს ადგილობრივი მოსახლეობა. ტერიტორიის ხანმოკლე დათვალიერებისას დათვის კვალი არ შეგვხვედრია. თუმცა, გასათვალისწინებელია, რომ თებერვლის ბოლოსთვის დათვი ჯერ კიდევ არაა გამოსული ბუნაგიდან. მთისწინეთში ეს ცხოველი მოგვიანებით, მწვანე ბალახის ამოსვლის შემდეგ ჩამოდის. ეგხ-ს მშენებლობა დათვს დიდ ზიანს არ მოუტანს. საპროექტო დერეფანი ამ ცხოველის ინდივიდუალური ტერიტორიის მცირე ნაწილს წარმოადგენს.
- მსხვილი მტაცებელი ფრინველები (არწივები და მძორიჭამიები, რომლებიც ბუდობენ გარშემო კლდეებზე,) ძალიან მგრძნობიარენი არიან შეწუხებისადმი ბუდობისას (თებერვლის ბოლოდან ივლისის ბოლომდე).
- გადამფრენი ფრინველი - 200-მდე სახეობის ფრინველი იყენებს გადაფრენისას მ. რიონის ხეობას დასასვენებლად.
- ენდემური სახეობები: რადეს ბიგა (*Sorex raddei*), კავკასიური თხუნელა (*Talpa caucasica*), მცირეაზიური მემინდვრია (*Chionomys roberti*) ბინადრობენ მშენებლობის მთელ ტერიტორიაზე. მათი მრავალი სორო ხვდება სამშენებლო მოედნებზე. იმის მიუხედავად, რომ მიწის სამუშაოებისას ამ ცხოველთა უმეტესობა დაილუპება, საგრძნობ ზიანს არც სახეობის და

არც პოპულაციის დონეზე არ მიადგება, რადგან დაილუპება მათი პოპულაციების მხოლოდ მცირე ნაწილი;

- სამშენებლო დერეფანში შესაძლოა შეგხვდეს შემდეგი რეპტილიების ენდემური სახეობების გამრავლების ადგილები: ქართული ხვლიკი (*Darevskia rudis*), ართვინული ხვლიკი (*Darevskia derjugini*), აჭარული ხვლიკი (*Darevskia mixta*), კავკასიური გველგესლა (*Vipera kaznakovi*), ხოლო დერეფნის სამხრეთ მონაკვეთზე - ხმელთაშუაზღვის კუ (*Testudo graeca ssp. nikolskii*). კავკასიური გველგესლასა და ხმელთაშუაზღვის კუს (*Testudo graeca ssp. nikolskii*) გამრავლების ადგილების განადგურებამ შესაძლოა გამოიწვიოს ამ სახეობების ლოკალური პოპულაციების რიცხოვნების შემცირება.

წარმოდგენილ გზშ-ს ანგარიშთან ერთად წარმოდგენილი და განხილულია ზემოქმედება გარემოს ცალკეულ რეცეპტორებზე, სამუშაოების შესრულების დროს დაგეგმილი შემარბილებელი ღონისძიებები, გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა და მონიტორინგი, ავარიული მართვის გეგმა, დასკვნები და რეკომენდაციები.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად ექსპერტების მიერ გამოთქმული შენიშვნები საფუძვლად უდევს წინამდებარე დასკვნის III თავს.

III. პირობები

საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია

1. საქმიანობა განახორციელოს გზშ-ს ანგარიშის, შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის, გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის და მონიტორინგის, ნარჩენების მართვის გეგმის, ავარიული მართვის გეგმის, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
2. მშენებლობის დაწყებამდე, ჩატარებული კვლევის საფუძველზე წარმოადგინოს პროექტის გავლენის ზონაში არსებული ცხოველებზე (სახეობების მიხედვით) ზემოქმედება და კონკრეტული ზემოქმედების თავიდან აცილების/შერბილების, საჭიროების შემთხვევაში, საკომპენსაციო ქმედებები (ქმედების ვადების მითითებით). სადაც ყურადღება განსაკუთრებით იქნება გამახვილებული საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ სახეობებზე, მათ შორის იმ სახეობებზე, რომლებზეც გზშ-ს ანგარიშით გამოვლენილია ზემოქმედება (დალუპვა, პოპულაციის რიცხოვნობის შემცირება, საბინადრო ადგილების განადგურება/ჭარბტენიანი ტერიტორიების დამრობა/დაბინძურება და სხვა). აღნიშნული კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით სამონიტორინგო დაკვირვების საკითხები აისახოს მონიტორინგის გეგმაში.
3. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს შემარბილებელ ქმედებებში მითითებული ღონისძიების განხორციელება (რომელიც ეხება საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი ფრინველების ბუდეების აღრიცხვას) და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში ზემოქმედების თავიდან აცილების კონკრეტული ქმედებების წარმოდგენა.
4. გზშ-ს ანგარიში მითითებულ, წინაბოტანიკური კვლევის ფარგლებში, მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს მცენარეებზე ზემოქმედების შეფასება, მათ შორის ცხოველთა ჰაბიტატებზე ზიანის გათვალისწინებით და ამ შეფასებაზე დაყრდნობით წარმოდგენილ იქნას შემარბილებელი და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო/აღდგენის ღონისძიებები. განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს გზშ-ს ანგარიშით გამოვლენილ, მცენარეებისთვის მნიშვნელოვან სენსიტიურ მონაკვეთებსა და ცხოველების არსებობისათვის მნიშვნელოვან უბნებზე.
5. მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე უზრუნველყოს გზშ-ს ანგარიშში მითითებული, ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შერბილებისა და თავიდან აცილების ღონისძიებების შესრულება, მათ შორის ფრინველების სადენებთან შეჯახებისა და ელექტროშოკით დაზიანების თავიდან აცილებასთან და მათი ბუდობისას ასაფეთქებელი სამუშაოების აკრძალვასთან მიმართებით.
6. საპროექტო ანძების მიმდებარედ კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის არსებობის შემთხვევაში დაიცვას „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ზონები და სამშენებლო სამუშაოები არ განახორციელოს საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსთან შეთანხმების გარეშე.
7. საქმიანობის განხორციელებამდე უზრუნველყოს ნიადაგის ფუნქციური დანიშნულების შეცვლა, ვინაიდან „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით აკრძალულია ნაყოფიერი ნიადაგის არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენება;
8. საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია სამშენებლო სამუშაოების დაწყების, დასრულებისა და ექსპლუატაციაში გაშვების შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს.
9. საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში დასკვნის გადაცემა განახორციელოს „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით;

დასკვნა

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილი, სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ლაჯანურჭესისა და „წყალტუბო 220“-ს ქვესადგურის დამაკავშირებელი არსებული 220 კვ-იანი ეგზ „დერჩი“-ს N74 საყრდენიდან 220/110/10 კვ-იანი ქვესადგურ „წყალტუბო“-ს შორის 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზის „დერჩი“-ს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გზშ-ს ანგარიში მიხედვით, საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ წინამდებარე დასკვნის III თავში გათვალისწინებული პირობის დაცვით.

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების

დეპარტამენტის უფროსი

თამარ შარაშიძე

(სახელი, გვარი)

თ. შარაშიძე

(ხელმოწერა)

